

INTERJÚ FANTOLY LÁSZLÓNÉVEL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás nem egybefüggő, hanem különálló elemekből áll, melyek szolgálhatják a témakörre való ráhangolódást, a korszak életmódjának közelebbi megismerését, politikai, társadalmi aspektusainak végiggondolását. Vizsgálhatjuk általuk a történelmi események lakosságra való hatását, illetve megvitathatjuk az események kapcsán felmerülő emberi dilemmákat.

A felsorolt elemek elsősorban **új információt feldolgozó** valamint **gondolatébresztő foglalkozásokhoz** ideálisak gimnazista korosztály részére. A különböző óraelemek történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, magyar nyelv és irodalom, dráma valamint osztályfőnöki óratervebe is beilleszthetők.

Nevelési célok:

A tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.

Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja.

Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta.

A tanuló képes a visszaemlékezők által megélt események lehetséges hátterének feltérképezésére.

Képes az önálló, kritikus gondolkodásra az események értelmezése kapcsán.

Kerettantervi tartalmak, fogalmak:

Forradalom (és ellenforradalom), a kommunista diktatúra kiépítése, diktatúra, Rákosi-rendszer, demagógia

Kerettantervi tartalmak, fogalmak (magyar nyelv és irodalom):

szövegértés, szövegalkotás, értelmezés

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Az '56-os forradalom és az azt megelőző történelmi, szellemi környezet témájához kapcsolódó ismeretek (pl.: életmód, politikai környezet) elmélyítése a drámapedagógia eszközeivel (páros és csoportos munka)
- Ugyanezen témakör feldolgozása forráselemzés által
- A kidolgozott feladatok frontális megbeszélése

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. A feladatok előkészítése

A feladatokhoz használt eszközök előkészítése (projektor, feladatlapok)

Amennyiben a diákok még – korosztályukból adódóan – nem ismerkedtek meg a 20. század vonatkozó történelmi eseményeivel, megkérjük őket, hogy az órára olvassák el az általunk kiosztott vázlatos összefoglalót. (Elhagyható.)

III. Órai munka – a feladatok menete

A feladatok során elsősorban a megélt történelemmel, a nagy horderejű eseményekkel szemben a történelmet megélt kisember nézőpontjával foglalkozunk, a forradalom mindennapjaival.

Konkrét interjúrészlethez kapcsolódó feladat: (10 perc) – páros munka

A tanulók párokban dolgoznak.

00:26 – 02:56: Az interjúrészlethez kapcsolódóan a tanulók megírják a felidézett eseményekhez kapcsolódóan a visszaemlékező aznap esti fiktív naplórészletének 4-5 általuk legfontosabbnak gondolt mondatát.

A naplórészletek közül néhányat meghallgatunk.

Konkrét interjúrészlethez kapcsolódó feladat: (14 perc) – csoportos munka

03:06 – 04:02: Az interjúrészletben elmesélt történetnek két főszereplője van. A tanulók két csoportban dolgoznak.

Az egyik csoport tagjai összegyűjtik a házból a tankokra löni készülő embert valószínűsíthető belső gondolatait, amik a cselekvésre motiválják.

A másik csoport tagjai a visszaemlékező már elhangzott érvei mellé gyűjtenek továbbiakat.

(Érdeemes ügyelni arra, hogy nagyjából egyforma mennyiségű mondat szülessen, vagy az összegyűjtött mondatok közül végül megadott mennyiségűt érdemes kiválogatni a minőség alapján)

Az érvek összegyűjtése után önkéntes alapon valaki a tankokra löni készülő embert jeleníti meg. A térben egy képzeletbeli vonal közepén helyezkedik el, amelynek egyik vége a ház padlásából való lövés melletti döntést, másik vége a házból való távozás melletti döntést jelképezi.

A két csoport tagjai felváltva mondják el összegyűjtött mondataikat. A vonal közepén álló tanuló az elhangzott gondolatok meggyőzőerejétől függően mozdul el a vonalon egyik vagy másik irányba, míg döntésre nem jut.

Ezután közösen megbeszélhetjük a döntéshez kapcsolódó véleményeket.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Konkrét interjúrészlethez kapcsolódó feladat: (25 perc) – páros munka

Az alábbi feladatsor történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, illetve magyar nyelv és irodalom órába illeszthető be.

A diákok párban dolgoznak, így a feladatok során felvetődő kérdéseket lehetőségük van megvitatni.

„A Magyar Népköztársaság kormányának felhívása a békekölcsön jegyzésre

Magyarország dolgozó népéhez!

A felszabadulás után, a barbár fasiszta hordák pusztítása nyomán romokban hevert országunk. A Szovjetunió, a dicsőséges szovjet hadsereg segítségével, a kommunisták vezetése mellett megindult az újjáépítés munkája és a szabadabb lett nép csodákat művelt. A nép ellenségei, az imperialisták cinkosai ellen folytatott harcokban egybeforrott népünk, megszületett alkotmányunk, a dolgozók állama. A károk helyreállítása, a dolgozók hatalmának megszilárdítása után új, nagyobb feladatokat tűzhattünk magunk elé: ötéves tervünket, a szocializmus építését városban és falun.

Amikor országátalakító ötéves tervünk indulása előtt, annak további biztosítására, most egy éve a kormány ötéves tervkölcsön jegyzésére szólította fel a dolgozókat, a felhívás lelkes fogadtatásra talált és több mint 50 százalékkal jegyezték túl a kibocsátott kölcsön összegét.

Azóta iparunk és mezőgazdaságunk, egész népgazdaságunk, a tervnek megfelelően halad előre és a legtöbb területen, hála munkásosztályunk, a dolgozó parasztság, a haladó értelmiség, az egész nép erőfeszítéseinek, tervelőirányzatainkat teljesítjük, sőt túlteljesítjük. Népünk bátran néz a jövőbe, amely újabb harcokat és győzelmeket, fokozódó jólétet ígér számára.

Amikor most két hete ötéves tervkölcsönünk első sorsolását tartottuk, nemcsak a több mint 140 000 nyerő, hanem egész népünk lelkes egybeforrottságában mutatta meg szeretetét és bizalmát szocialista államkölcsönünk iránt. Népünk büszke volt arra, hogy megtakarított forintjaival ő is hozzájárulhatott ötéves tervünk eddigi sikereihez, a szeme előtt folyó szocialista országépítéshez, a béke megvédéséért folyó harchoz.

Ötéves tervünk és hatalmas beruházásaink teljesítése és túlteljesítése igen komoly erőfeszítéseket kíván tőlünk. Tervünk teljesítésének és meggyorsításának különös jelentőséget ad az imperialista kalandorok egyre fokozódó háborús uszítása és gyalázatos támadása békés népek ellen. A magyar nép megértette, hogy a békéért világméretben folyó harcból neki is ki kell vennie a részét, de ugyanakkor tudja, hogy ebben a harcban nincsen egyedül. Mellette van az egész béketábor: a nagy Szovjetunió és a népi demokráciák országai, de a tökések országok elnyomott dolgozói is.

A béketábor támogatása, a hála a Szovjetunió iránt megerősítette népünkben azt az elszánt akaratot, hogy munkában és tettekben helytállt a békefront ránk eső szakaszán. Megértette, hogy ötéves tervünk eredményeinek fokozása, a béke megvédése az a feladat, melyre minden erőnket mozgósítanunk kell.

Népköztársaságunk kormánya ezért BÉKEKÖLCSÖN kibocsátását határozta el és felhívással fordul népünkhöz: bocsássa megtakarításait a nép államának rendelkezésére.

A BÉKEKÖLCSÖN a mai nappal 750 millió forint értékben kerül kibocsátásra. Mindenki szabadon választhat nyeresemény és kamatozó kölcsönkötvények között. Mindkét kölcsönfajtát 10 év alatt minden kötvényterjesztő maradéktalanul visszakapja.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

A nyeremények sorsolása félévenként történik. Minden második kötvény nyereménnyel kerül kisorsolásra. A főnyeremény a 20 sorsolás mindegyikén 100 000 forint. Ezenkívül mind a 20 sorsolás alkalmával jelentékeny számú 50 000, 25 000, 10 000 és 5000 forintos nyereményt fognak kisorsolni.

A Magyar Népköztársaság kormánya meg van győződve arról, hogy felhívása a dolgozók közt lelkes visszhangra talál. Bizton tudja, hogy hazánk minden hú fia, városban és falun egyaránt, a béke ügyének védelmében fokozott áldozatkészséggel fog a felhívásra válaszolni.

A BÉKEKÖLCSÖN csakúgy, mint az öt éves tervek kölcson, a dolgozó nép saját államának nyújtott kölcsön, melynek révén saját sorsát fogja előrelendíteni.

A BÉKEKÖLCSÖN öt éves tervünk fejlesztését, államhatalmunk további megerősítését, a béke ügyét szolgálja.

A BÉKEKÖLCSÖN minden forintja egy-egy csapás az imperialista kalandorokra, válasz gyalázatos háborús terveikre!

Kövessük a nagy szovjet nép példáját! Mutassuk meg, hogy méltók vagyunk a Szovjetunió és a béketábor országainak megbecsülésére!

A BÉKEKÖLCSÖN ügye a béke ügye!

Jegyezzen mindenki BÉKEKÖLCSÖNT! Szolgáljuk ezzel is a béke, a haladás ügyét, boldog, erős, független hazánk jövőjét!

Budapest, 1950. szeptember 28.

Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa nevében:

Rákosi Mátyás Dobi István

Szabad Nép, 1950. szeptember 28.”

1. Az interjúrészlet és az olvasott szöveg alapján definiáld a békekölcsön fogalmát!
2. Mutass rá az interjúrészlet és a szöveg közötti ellentmondásra!
3. Keress minél több példát a szövegben a demagógia alábbi eszközeire!
 - a. **„Vagy velünk, vagy ellenünk (hamis dilemma)** – Ha a demagóg úgy állítja be a helyzetet, mintha az adott témában csak kétféle álláspont lenne lehetséges. Például: „Kovács nincs velünk, ezért ellenünk van.” Ezzel kizárjuk annak lehetőségét, hogy az illető az adott kérdésben nem foglal állást egyik fél mellett sem. (...)
 - b. **Oda nem illő tények** felhozatala, hogy álláspontunkat (termékünket stb.) kedvezőbb színben tüntessük fel – Például „Üdítőitalaink nem tartalmaznak nátrium-tioszulfátot.” Ez ugyan valószínűleg igaz, ám mivel a kérdéses vegyi anyag mérgező tisztítószer-alapanyag, nem is szabad, hogy üdítőitalokban felbukkanjon.
 - c. **Érzelmi „támadások”** – kísérlet arra, hogy a vitát az érzelmek szintjére helyezzük. Példák: „Mindenki ellenem van!” „Nem lehet egyszer véletlenül nekem is igazam?”
 - d. **„Démonizálás”** – mások (személy vagy csoport) „morális veszélyként” való beállítása. Ez gyakran jár együtt a bűnbakkereséssel, azzal, hogy másokat hibáztatunk a saját problémáink miatt.”²
 - e. **Túlzások** – „a fogalmak, jelenségek valódi mértékének meghaladása.”³
4. Értelmezd a „békekölcsön” megnevezés mögötti lehetséges szándékokat!

A feladatok megoldásait megbeszéljük.

¹ <http://www.rev.hu/sulinet45/szerviz/dokument/bekekolcson.htm>

² <https://hu.wikipedia.org/wiki/Demag%C3%B3gia>

³ <http://enciklopedia.fazekas.hu/retorika/Tulzas.htm>

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Ezután a tanulók megtekintik az alábbi videórészletet.

<http://rtl.hu/rtlklub/21szazad/videok/343534>

02:20 – 02:56: Az elhangzottak alapján valójában minek tekinthető a békekölcsön? (adó)